

Wilde, Jerzy

Działania niezbędne dla prawidłowego rozwoju pszczelarstwa na Mazowszu w warunkach konkurencji w Unii Europejskiej

---

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 18, 60-67

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DZIAŁANIA NIEZBĘDNE DLA PRAWIDŁOWEGO ROZWOJU PSZCZELARSTWA NA MAZOWSZU W WARUNKACH KONKURENCJI W UNII EUROPEJSKIEJ

prof. dr hab. Jerzy Wilde

Katedra Pszczelnictwa, UWM Olsztyn, Słoneczna 48, 10-957 Olsztyn
e-mail: jerzy.wilde@uwm.edu.pl

Pszczelarstwo polskie w związku z wejściem naszego kraju do Unii Europejskiej stało u progu nowych wyzwań, w równej mierze dotyczy to pszczelarzy Mazowsza, którzy ze względu na warunki pożytkowe, mogą czuć się szczególnie uprzywilejowani. Funkcjonowanie w gospodarce rynkowej krajów europejskich, wymusza na pszczelarzach poszukiwania nowych kierunków intensyfikacji gospodarki pasiecznej. Pszczelarz Mazowsza, aby rentownie prowadzić swoje gospodarstwo pasieczne, musi nie tylko zintensyfikować produkcję pasieczną, ale przede wszystkim, zwiększyć liczbę pni. W warunkach polskich, przy skutecznym stosowaniu marketingu produktów pasiecznych można uzyskiwać zadawalający dochód z pasieki liczącej 80-120 pni (BRATKOWSKI i WILDE 2002e, WILDE 1995a, 1996). Nie wszyscy pszczelarze jednak decydują się na pracochłonny i uciążliwy marketing produktów pasiecznych. Dotyczy to w szczególności pszczelarzy zawodowych, utrzymujących 200-300 pniowe i większe gospodarstwa pasieczne (WILDE 1995b).

Czy istnieje zatem możliwość tak intensywnej produkcji pasiecznej w warunkach klimatyczno-pożytkowych Mazowsza, aby z pszczoł uzyskać dochód umożliwiający utrzymanie siebie i rodziny, który przewyższałby znacznie koszty poniesione na prowadzenie pasieki i zapewnił przyzwoity standard życia?

Wydaje się, iż można odpowiedzieć twierdząco na powyższe pytanie pod warunkiem jednak zachowania następujących warunków:

1. Konieczna jest zmiana struktury pasiek. Obecnie bowiem średnia pasieka w Polsce liczy 20 pni, a tylko prowadzenie 200-300 pniowej pasieki i produkowanie średnio z pnia co najmniej 40 kg miodu przeliczeniowego

daje szansę na wypracowanie zysku brutto (CICHONÍ i WILDE 1996a, 2002d).

2. Pasieki mniejsze 50 i 100 pniowe mogą być rentowne jedynie przy zminimalizowanych kosztach produkcji (pasieki przydomowe), bądź przez produkowanie atrakcyjnych cenowo odmian miodu, co pozwoli na uzyskiwanie wyższych cen (CICHONÍ i WILDE 1996b).

3. Wprowadzanie intensywnej gospodarki wędrowniej, polegającej na podwożeniu rodzin w sezonie pasiecznym na co najmniej 6-8 pożytków oraz na pożytki oddalone nawet do 300-400 km (BRATKOWSKI I IN. 1999).

4. Wykonanie taniego i wielofunkcyjnego ula, umożliwiającego dalekie wędrówki oraz zwiększenie wydajności pracy (BRATKOWSKI I IN. 2002a). Obsługą 200-300 pniowej pasieki nie powinny zajmować się bowiem więcej niż 2-3 osoby (CICHONÍ i WILDE 2002d).

5. Wprowadzenie wielokierunkowej produkcji miodu i pyłku, mleczka pszczelego i propolisu, a nawet matek pszczelich i pszczół w formie pakietów, odkładów czy rodzin pszczelich oraz ich racjonalne rozmnażanie (BRATKOWSKI I i WILDE 2002a, 2002c, CICHONÍ i WILDE 2002a, 2002b, 2002c, SIUDA I IN. 2002b, SIUDA i WILDE 2002a, 2002b, WILDE 2002 a, WILDE i GABRUŚ 2002).

6. Produkowanie miodów odmianowych, a szczególnie odmian poszukiwanych na rynkach światowych, za które można uzyskiwać wyższe ceny, jak miody spadziowe lub wrzosowe (BRATKOWSKI I IN. 2002b, BRATKOWSKI I i WILDE 2002e, WILDE 2002c).

7. Wprowadzanie do pasiek matek pszczelich cechujących się dużą wydajnością, niezwykłą łagodnością oraz dynamicznym tempem rozwoju i słabą skłonnością do rójek (WILDE i WILDE 2002, WILDE I IN. 2002c, 2002d)

8. Szansą dla polskich pszczelarzy jest pozyskiwanie pyłku w pasiekach, które może być szczególnie efektywne przy pomocy pszczół selekcyjowanych w tym kierunku (GRABOWSKI I IN. 2002, WILDE I IN. 2002a). Ta produkcja pozwala na uzyskiwanie dużych wydajności nawet w lata niekorzystne pod względem produkcji miodu (BRATKOWSKI i WILDE 2002b).

Pozyskiwanie pyłku w pasiekach jest bowiem produkcją mniej zależną od warunków klimatycznych, w porównaniu z produkcją miodu (WILDE I IN. 2002b). Sugestię tę potwierdzają badania PIDKA (1988), WILDE (1991), WILDE i BRATKOWSKIEGO (1995, 1996) oraz WILDE i CICHONIA (1990, 1991a i b) i CICHONIA i WILDE (2002b)

9. Kryzys w rolnictwie, a także w pszczelarstwie wymusza na producentach konieczność bezpośredniej sprzedaży produktów wytwarzanych we własnym gospodarstwie. Jest to najczęściej jedyny sposób na zapewnienie rentownego gospodarowania, a tym samym godziwego dochodu i wynagrodzenia za swoją ciężką pracę. Dzisiaj, w warunkach działania gospodarki rynkowej, nie wystarczy tylko produkować. Często większą "sztuką" staje się sprzedaż produktów. Dlatego też wydaje się niezbędne wprowadzanie marketingu produktów pszczelich (BRATKOWSKI I IN. 2002b, WILDE 1995a, 1996).

10. Ze strony pszczelarza niezbędne są duże umiejętności i specjalistyczna wiedza, aby produkować miód i inne produkty pszczele doskonałej jakości. Konsument, decydując się bowiem na kupno bezpośrednio u pszczelarza, chce nabyć produkt najwyższej jakości. Jest z reguły skłonny za to płać więcej, licząc na spełnienie swoich oczekiwań (WILDE 1995b). Takie możliwości kształcenia daje szeroka oferta Katedry Pszczelnictwa UWM w Olsztynie, skierowana zarówno do pszczelarzy praktyków, jak i początkujących adeptów sztuki pszczelarskiej (BRATKOWSKI i WILDE 2002d). Szczególną ofertę, jako jedyni w kraju, kierujemy do studentów pragnących wykształcić się na specjalistów pszczelarstwa (WILDE 2002d).

11. Pszczelarze powinni zwracać coraz większą uwagę na prawidłowe leczenie pszczół, które powinno odbywać się pod kierunkiem lekarza weterynarii, specjalisty z zakresu chorób pszczół i tylko lekami zarejestrowanymi w kraju. Coraz większą uwagę należy zwrócić na użytkowanie pszczół selekcyjowanych na większą oporność na choroby, co umożliwi ograniczenie stosowania leków w środowisku rodziny pszczelej (SIUDA I IN. 2002a, BĄK I IN. 2002).

Powyższe opracowanie ujmuje lapidarnie, wymieniając jedynie w punktach niektóre zagadnienia współczesnego pszczelarstwa na Mazowszu, choć w równej mierze dotyczą one także całego kraju. Zostaną one rozwinięte na wykładzie, a Czytelnika, który chciałby szerzej zapoznać się z poruszaną

problematyką zachęcam do zapoznania się z niżej wymienioną literaturą, która omawia szeroko kwestie dotyczące sposobów przewycięzania kryzysu w pszczelarstwie polskim i mam nadzieję, z pożytkiem dla pszczelarzy pragnących unowocześnić swoje gospodarstwa pasieczne.

PIŚMIENNICTWO

- BĄK B., BRATKOWSKI J., WILDE J. 2002. Następstwa ograniczonego zwalczania *Varroa* w rodzinach pszczelich. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 123-130.
- BRATKOWSKI J., WILDE J. 2002a. Intensyfikacja pozyskiwania propolisu a jego jakość. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 215-220.
- BRATKOWSKI J., WILDE J. 2002b. Technologie zwiększające pozyskiwanie obnóży pyłkowych i poprawiające dochodowość pasiek. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 113-122.
- BRATKOWSKI J., WILDE J. 2002c. Możliwości produkcji mleczka pszczelego w warunkach klimatyczno-pożytkowych okolic Olsztyna. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 195-200.
- BRATKOWSKI J., WILDE J. 2002d. Upowszechnianie wiedzy pszczelarskiej w społeczeństwie. *Biul. Nauk.*, 19 (6): 19-24.
- BRATKOWSKI J., WILDE J. 2002e. Wielokierunkowe użytkowanie pszczół i marketingowe wykorzystanie produktów pasiecznych. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 185-194.
- BRATKOWSKI J., SIUDA M., WILDE J. 1999. Plantacje gryki jako pożytek pyłkowy i nektarowy w gospodarce pasiecznej. *Biul. Nauk.*, 4: 107-110.
- BRATKOWSKI J., SIUDA M., WILDE J. 2002a. Koszt nowoczesnego ula wykonanego samodzielnie. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 163-168.
- BRATKOWSKI J., WILDE J., GRABOWSKI P. 2002b. Pozyskiwanie, zagospodarowanie i zastosowanie mleczka pszczelego w marketingu produktów pszczelich. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 169-176.
- CICHON J., WILDE J. 1996a. Competitiveness of the polish beekeeping industry in the European Market. *Pszczeln. Zeszyt. Nauk.* 40 (2): 7-15.
- CICHON J., WILDE J. 1996b. Konkurencyjność polskiego pszczelarstwa na rynku światowym. „Konkurencyjność polskiego rolnictwa i agrobiznesu

na rynkach międzynarodowych". III Kongres Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu. 26-28.09. Olsztyn: 579-586.

- CICHON J., WILDE J. 2002a. Opłacalność produkcji mleczka pszczelego w Polsce. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 151-156.

- CICHON J., WILDE J. 2002b. Pozyskiwanie obnoży pyłkowych jako sposób na poprawienie opłacalności produkcji pasiecznej. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 144-150.

- CICHON J., WILDE J. 2002c. Pozyskiwanie propolisu jako sposób na poprawienie opłacalności produkcji pasiecznej. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 157-162.

- CICHON J., WILDE J. 2002d. Opłacalność produkcji pasiecznej w Polsce. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 137-144.

- GRABOWSKI P., WILDE J., SIUDA M. 2002. Wykorzystanie pszczół selekcyjonowanych na pozyskiwanie dużych ilości obnoży pyłkowych. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 85-92.

- PIDEK A. 1988. Wpływ pozyskiwania pyłku na rozwój i produktywność rodzin pszczelich oraz efekty ekonomiczne pasiek. *Pszczeln. Zesz. Nauk.* 32: 197-213.

- SIUDA M., WILDE J. 2002a. Nowoczesne metody pozyskiwania kitu pszczelego. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 239-247.

- SIUDA M., WILDE J. 2002b. Racjonalne rozmnażanie rodzin skutecznie zwalcza nastrój rojowy i zwiększa produktywność rodzin. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 27-34.

- SIUDA M., WILDE J., BRATKOWSKI J. 2002a. Korzyści użytkowania pszczół opornych na choroby w pasiekach. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 93-100.

- SIUDA M., WILDE J., BRATKOWSKI J. 2002b. Pozyskiwanie mleczka pszczelego metodą intensyfikacji produkcji. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 19-26.

- WILDE J. 1991. Einfluss der Einsatzdauer einer Pollenfalle auf die Pollenernte und Entwicklung von Bienenvölker. *Apidologie* 22 (4): 432-433.

- WILDE J. 1995a. Sposoby polepszania rentowności pasiek poprzez marketing produktów pasiecznych. Projekt PHARE P9105-03-14-214p. Badanie możliwości ulepszenia produkcji pszczelarskiej. Materiały szkoleniowe. Mitama, Kielce: 41-50.
- WILDE J. 1995b. Czy istnieją warunki pszczelarstwa zawodowego w Polsce? *Pszczelarstwo*, 46 (7): 5-6.
- WILDE J. 1996. Marketing sposobem podnoszenia rentowności pasiek (część I). *Pszczelarstwo*, 47 (1): 16-17.
- WILDE J. 2002a. Kupować czy wychowywać matki we własnym zakresie w pasiekach stanowiących główne źródło utrzymania? *Biul. Nauk.*, 18 (5): 53-60.
- WILDE J. 2002b. Wykorzystanie późnych pożytków przez pszczoły z likwidowanych rodzin. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 131-136.
- WILDE J. 2002c. *Pszczelarstwo dziś i jutro. Roztoczańskie spotkania*, 3: 251-259.
- WILDE J. 2002d. Studia indywidualne z zakresu pszczelnictwa szansą dla pasjonatów pszczelarstwa. *Biul. Nauk.*, 19 (6): 13-18.
- WILDE J., BRATKOWSKI J. 1995. Pozyskiwanie obnóży pyłkowych w pasiekach - moda czy konieczność pszczelarstwa europejskiego? *Olsztyn: Nauki Rolnicze w warunkach integracji europejskiej. Materiały konferencyjne Tom III/IV. Chów i hodowla zwierząt*: 112-115.
- WILDE J., BRATKOWSKI J. 1996. Pozyskiwanie pyłku szansą dla każdego pszczelarza. *Pszczelarstwo*, 47 (3): 4-5.
- WILDE J., CICHON J. 1990. Pozyskiwanie obnóży pyłkowych jako sposób na poprawę opłacalności produkcji pasiecznej. *Ogólnopolska Konferencja Naukowa: Współczesne problemy pszczelarstwa w Polsce. ART Olsztyn*: 138-145.
- WILDE J., CICHON J. 1991a. Pozyskiwanie obnóży pyłkowych poprawia opłacalność pasiek. *Pszczelarstwo*, 42 (11): 7.

- WILDE J., CICHON J. 1991b. Poprawa opłacalności pasiek przez zwiększenie ceny sprzedaży miodu i pyłku. *Pszczelarstwo*, 42 (12): 5-6.
- WILDE J., CICHON J., GRABOWSKI P. 2002a. Korzyści ukierunkowywania pasiek profesjonalnych na pozyskiwanie pyłku. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 9-18.
- WILDE J., GABRUŚ J. 2002. Opłacalne zagospodarowanie wosku w pasiekach. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 45-52.
- WILDE J., GRABOWSKI P., BRATKOWSKI J. 2002b. Zagospodarowanie i marketing obnóży pyłkowych. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 177-184.
- WILDE J., WILDE M. 2002. Użytkowanie selekcjonowanych pszczół miodnych warunkiem racjonalnego prowadzenia pasiek . *Biul. Nauk.*, 18 (5): 61-68.
- WILDE J., WILDE M., GOGOLEWSKA E. 2002c. Łatwe i skuteczne sposoby wymiany matek pszczelich. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 77-84.
- WILDE J., WILDE M., KOBYLINSKI A. 2002d. Wydajność pszczół linii Kortówka w ocenie terenowej. *Biul. Nauk.*, 18 (5): 101-106.